

II. LITERATURA

LERMONTOV ÎN LUMINA CONTEMPORANEITĂȚII

MIHAI NOVICOV

În 1964 s-au împlinit 150 de ani de la nașterea lui Mihail Iurievici Lermontov. Aniversarea ne-a îndemnat și pe noi să închinăm câteva pagini acestui mare poet. Recitind ce au scris despre el contemporanii și urmașii, izbește unanimitatea cu care toți au scos în evidență vigoarea geniului condamnat să se stingă atît de timpuriu. Sint numeroase comparațiile amare privitoare la ce ar fi lăsat alți mari scriitori ai lumii dacă ar fi murit la aceeași vîrstă. Te încearcă o emoție profundă cînd parcurgi rîndurile scrise de Bielinski lui Botkin în 1839: «mă înfior cînd o spun, dar așa mi se pare, că în persoana acestui tînar crește cel de al treilea poet rus și că Pușkin n-a murit fără a lăsa moștenitor». Lermontov avea atunci 25 de ani și nu publicase decît cîteva din poeziile sale. Mai tîrziu, vorbind de generația de revoluționari care a urmat decembriștilor, Herzen va scrie: «împușcătura de pistol care l-a doborît pe Pușkin, a trezit sufletul lui Lermontov». Puține opere literare s-au bucurat de o popularitate atît de mare ca *Moartea poetului*. În cîteva săptămîni, poezia s-a răspîndit în mii de exemplare manuscrise pe întinderile nesfîrșite ale Rusiei. Răscoliți, oamenii sorbeau frazele, parcă forjate din oțel:

Voi, însă, fii înfumurați
Ai unor tați vestiți prin mîrșăvie,
Care cu tălpi de rob călcați
Vlăstarele lovite de urgie;
Voi care, lacomi, lingă tron pitiți,
Ucideți Libertate, Genii, Glorii,
Cînd apăreți, de lege ocrotiți,
Muțește adevărul și tac judecătorii!
Dar este-n cer un strașnic judecător cinstit
Care pe voi, aleșii desfrîului, v-așteaptă;
Cu aur el nu poate fi plătit
Și știe orice gînd și orice faptă.
Zadarnic veți veni cu vorbe rele
La judecata cea de sus:
Tor negrul vostru sînge nu va putea să spele
Sîngele poetului răpus.
(În românește de Al. Philippide)¹

¹ Aici și în continuare versurile se citează după ediția: L e r m o n t o v, *Lirice*, Editura Cartea Rusă, București, 1956.